

Nola ekin testu bat sortzeari

“Idaztea berez ez litzateke zaila izango, idazten hasi aurretik hainbeste pentsatu beharko ez bagenu”. Puig i Ferrer jaunaren hitz horiek ongi asko deskribatzen dituzte pertsona bati edozein testu sortzeak ematen dizkion nekeak eta buruhausteak. Idaztea kodea ezagutzea baino zertxobait gehiago da. Buruan dauzkagunak paperera ekartzea ez dugu lan erraza; berebiziko ahaleginak eta saioak eskatzen ditu. Bai musen zain geratzen denak, bai burura etorritako ideiak, berez eta besterik gabe, idatzi zain egoten denak, emaitza kaskarrak bildu ohi ditu.

Azken urteotan, hizkuntzalari ugari (Cassany, Serafini, Zock ...) ikerketa sakonak burutu dituzte idazketa-prozesuaren inguruan. Ekarpene teoriko horien ondorioz, oinarritzko teoria batzuk sortu dira, gure arazo guztietarako irtenbide ez izan arren, ederki lagun diezaguketenak gure eguneroko testuak idazterakoan; are gehiago testu horiek zailak edo luzeak badira (txostenak, artikulak, e.a.).

Gure ustez, bost dira, gutxienez, testua “eraikitzeko” eman beharreko urratsak. Ikus ditugun banan-banan.

1. Egoera komunikatiboa aztertu

Hasieran, testugileak egoera komunikatiboari buruzko hausnarketa egin behar du; alegia, NORK, NORI, ZER eta ZERTARAKO idazten dion zehaztu. Lau galdera horiek begien aurrean izan behar ditugu beti idazten ari garen bitartean; izan ere, horiexek izango baitira erabiliko diren erregistro, diskurtso, idazki-mota eta idazlanen luzera, besteak beste, baldintzatuko dituztenak.

2. Ideiak bildu

Bigarren, kontuan izan behar da informazioa hasieratik ondo antolatzeak izugarri arintzen dituela gai-nontzeko lanak. Gure iritziz, ezinbestekoa da ideia horiek idatziz jasotzea; bestela, ideiak ahaztu eta okerren bat egiteko arriskua areagotu egiten baita. Informazioa era askotara bil dezakegu eta horietako bat ondorengo hau izan daiteke:

- Lehendabizi, burura datozkigun ideiak etorri bezala eta ahala jasoko ditugu esaldi soiletan.
- Ondoren, informazio gordin hori antolatu beharra dago eta, horretarako, garrantzirik gabeko ideiak baztertu eta interesatzen zaizkigunak sail orokor batzuen inguruan bilduko ditugu (txostenaren kasuan esaterako: sarrera, helburuak, baliabideak, ondorioak).
- Bukatzeko, ESKEMA bat egingo dugu, testuaren egitura bere osoan aztertzeko eta bildutako idiciei hierarkiza-

zioa eta nagusitasun/menpekotasun-erlazioa garbiago ikusteko.

3. Testua sortu

Testua idazterakoan, eskemako ideiak garatu eta adierazi egin behar ditugu. Kontua ez da esaldi solteak idatzi eta, ahal bezala, elkarri lotzea. Gai nagusiak eta gai horiek jorratzeko beharrezkoak diren argumentuak, adibideak eta horrelakoak idazati ezberdinetan bilduko ditugu, esaldien arteko loturak eta juntagailuak behar bezala erabiliz. Aldi honetan, idazle onek, behin baino gehiagotan, idazten jarraitzeari utzi eta idatzitakoa irakurri egiten dute, gaiari pentsatu bezala heldu dioten ala ez ziurtatzeko. Era berean, idazle horiek ez dute denbora gehiegirik ematen hitzik egokienak edo esaldirik borobilenak aukeratzeko; ezen, horrela eginez, argumentazio osoaren haria gal baitezakete. Bada oraindik denbora testuari azken ikutuak emateko.

4. Testua zuzendu

Idatzia amaitutakoan, testua beti zuzenduko da. Testua erraza bada, idazleak berak egingo ditu zuzenketak. Hori horrela, zenbat eta tarte luzeagoa utzi testua amaitzetik zuzenketa egitera, orduan eta eraginkorragoa izango da zuzenketa hori. Nolanahi ere, testua luzea edo zail samarra denean, beste norbaitek zuzentzen laguntzea komeni da. Bi zuzenketa-mota egingo dira:

• Edukien zuzenketa: ideiak eske-man aurrikusitakoaren arabera garatu diren ala ez aztertuko dugu.

• Formaren zuzenketa: gramatika-zuzentasunari, ortografiari, puntuazio-markei, hiztegiari eta estiloaren ezaugarriei begiratu diegu.

5. Testua berridatzi

Dagoeneko idatzia egokia, zuzena eta ulergarria bada, garbira pasatuko dugu. Bostgarren urrats honetan oso garrantzitsua da idazkiaren kanpoko diseinu edo itxura zaintzea eta, hori lortzeko, tituluak eta azpituluak, margenak, idaztien arteko tarteak, letra-mota ezberdinak eta bestelako baliabide formalak izango ditugu lagun.

Esan behar da, bost urratsetan banatu den idazteko teknika hau ez dela bide zurrana edo hertsia. Aitzitik, malgutasunez jokatu behar dugu prozesuaren urrats guztietan. Azken finean, ondo idaztea testuarekin lan egitea da; puskak kendu, puskak jarri edo puskak aldatu, papereko lerroak buruan daukagunaren isla bihurtu arte.

Joseba Lozano

HAEEko administrazio-hizkeraren arduraduna

❖
**Buruan
 dauzkagunak
 paperera
 ekartzea
 ez dugu
 lan erraza**
 ❖